

Ons kenmerk: ACM/DE/2015/207080
Zaaknummer: 15.0651.52

Besluit tot vaststelling van de transport- en aansluittarieven elektriciteit per 1 januari 2016 voor Liander N.V.

Besluit van de Autoriteit Consument en Markt als bedoeld in artikel 41c, eerste lid, van de Elektriciteitswet 1998.

**Pagina
1/26**

Muzenstraat 41 | 2511 WB Den Haag
Postbus 16326 | 2500 BH Den Haag
T 070 722 20 00 | F 070 722 23 55
info@acm.nl | www.acm.nl | www.consuwijzer.nl

Besluit

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
2	Achtergrond	3
3	Juridisch kader	5
4	Procedure	9
5	Vaststelling Totale Inkomsten en Rekenvolumina	10
6	Beoordeling tarieven	21
7	Dictum	23
	Bijlage 1: Overzicht Totale Inkomsten en correcties 2016	24
	Bijlage 2: Tarievenblad en elementen EAV-tarieven	25
	Bijlage 3: Vaststelling gewijzigde rekenvolumina	26

Besluit

1. Inleiding

1. Met dit besluit geeft de Autoriteit Consument en Markt (hierna: ACM) uitvoering aan artikel 41c van de Elektriciteitswet 1998 (hierna: E-wet). Op grond hiervan stelt ACM jaarlijks voor iedere netbeheerder elektriciteit de tarieven vast, die deze netbeheerder ten hoogste mag berekenen voor de uitvoering van de taken genoemd in artikel 16, eerste lid, van de E-wet (hierna: transport- en aansluittarieven).
2. De transport- en aansluittarieven die ACM met dit besluit vaststelt, treden in werking met ingang van 1 januari 2016. Dit besluit is van toepassing op Liander N.V. (hierna: Liander).
3. Dit besluit bevat twee bijlagen. Daarnaast bevat het Microsoft Excel-bestand 'Inkomsten-2016-netbeheerders-elektriciteit.xlsx' zoals dat op de website van ACM te vinden is (www.acm.nl) een getalsmatige uitwerking van onderhavig besluit. De bijlagen en het Microsoft Excel-bestand vormen een integraal onderdeel van het besluit.

2. Achtergrond

4. ACM houdt onafhankelijk toezicht op de elektriciteitsmarkt met als doel deze markt zo effectief mogelijk te laten werken. De elektriciteitsmarkt bestaat uit de segmenten productie, handel, levering en transport van elektriciteit. Bij productie, handel en levering van elektriciteit is sprake van een vrije markt. Voor de bijbehorende diensten in deze segmenten kunnen handelaren, zakelijke gebruikers en consumenten zelf bepalen met welke bedrijf zij een contract willen afsluiten. Bij het transport van elektriciteit is dit niet het geval. Afnemers met een aansluiting op een bepaald net kunnen niet zelf bepalen door welke netbeheerder zij het transport willen laten verrichten. Zij zijn gebonden aan de netbeheerder die het net beheert waar zij een aansluiting op hebben.
5. Degene aan wie een ander net toebehoort dan het landelijk hoogspanningsnet, is verplicht voor het beheer van dat net één of meer naamloze of besloten vennootschappen als netbeheerder aan te wijzen.¹ De aanwijzing van een netbeheerder behoeft instemming van de minister van Economische Zaken (hierna: de Minister).² TenneT TSO B.V. (hierna: TenneT) is aangewezen als beheerder van het landelijk hoogspanningsnet. De meeste afnemers zijn echter niet op dit landelijk hoogspanningsnet aangesloten, maar op een fijnmazig elektriciteitsdistributienet met een regionaal karakter (hierna: distributienet). Via het landelijk hoogspanningsnet en het distributienet komt de elektriciteit uiteindelijk terecht bij de afzonderlijke afnemers. Beheerders van dergelijke distributienetten worden ook wel regionale netbeheerders genoemd. Liander is een regionale netbeheerder elektriciteit (hierna:

¹ Ingevolge artikel 10, negende lid, van de E-wet. Ingevolge artikel 11, eerste lid, van de E-wet kan een rechtspersoon die de productie, de aankoop of de levering van elektriciteit verricht *niet* worden aangewezen als netbeheerder.

² Ingevolge artikel 12, tweede lid, van de E-wet.

Besluit

netbeheerder).

6. In de E-wet zijn de beheertaken voor netbeheerders bepaald.³ Een netbeheerder heeft onder meer tot taak om de door hem beheerde netten in werking te hebben, te onderhouden en de veiligheid en betrouwbaarheid van de netten en van het transport van elektriciteit over de netten op de meest doelmatige wijze te waarborgen. Daarnaast heeft een netbeheerder tot taak om de netten aan te leggen, te herstellen, te vernieuwen of uit te breiden, waarbij hij maatregelen op het gebied van duurzame elektriciteit, energiebesparing en vraagsturing of decentrale elektriciteitsproductie in overweging neemt waardoor de noodzaak van vervanging of vergroting van de productiecapaciteit ondervangen kan worden.⁴ Netbeheerders hebben er belang bij dat zij de efficiënte kosten (inclusief een redelijk rendement op het daadwerkelijk geïnvesteerde vermogen voor de kapitaalverschaffers) die zij maken om te voldoen aan de wettelijke beheertaken, kunnen terugverdienen.
7. Ingevolge de artikelen 12 en 16 van de E-wet hebben netbeheerders een wettelijk monopolie. Zij ondervinden bij het beheer van hun netten geen concurrentie van andere netbeheerders. Het ontbreken van concurrentie zou ertoe kunnen leiden dat een netbeheerder onvoldoende doelmatig werkt, te hoge tarieven in rekening brengt of tussen verschillende typen afnemers discrimineert. Afnemers worden in dergelijke gevallen benadeeld. Afnemers zijn namelijk gebaat bij bevordering van de doelmatigheid van de bedrijfsvoering en de meest doelmatige kwaliteit van het transport. Ook indien de netbeheerder een hoger rendement behaalt dan in het economisch verkeer gebruikelijk, worden afnemers benadeeld. Dat afnemers in dergelijke gevallen benadeeld worden klempt des te meer, omdat zij meestal niet in staat zijn om te kiezen voor een aansluiting op een distributienet van een andere netbeheerder waar zij *“meer waar voor hun geld krijgen”*.⁵
8. De wetgever heeft ACM daarom belast met de taak om een methode vast te stellen waarmee netbeheerders *“een prikkel krijgen om net zo doelmatig te handelen als bedrijven op een markt met concurrentie”*⁶ en *“financiële prikkels voor zowel kwaliteit als efficiencyverbetering”*⁷ ondervinden. Indien daarvan sprake is, resulteert dat naar de mening van ACM in een optimale balans tussen prijs en kwaliteit van de geleverde diensten. Met de vaststelling van een dergelijke methode reguleert ACM de inkomsten van de netbeheerders. ACM beoogt daarbij een optimale balans te vinden tussen de belangen van de diverse betrokkenen. Toepassing

³ Ingevolge artikel 17 van de E-wet is het de netbeheerder niet toegestaan goederen of diensten waarmee zij in concurrentie treden te leveren, met uitzondering van de in dat artikel limitatief opgesomde werkzaamheden. Artikel 43 van de E-wet stelt daarbij dat een netbeheerder verplicht is een afzonderlijke boekhouding te voeren voor het beheer van de netten op grond van zijn taken, bedoeld in de artikelen 16 en 16a van de E-wet.

⁴ Ingevolge artikel 16, eerste lid, van de E-wet.

⁵ *Kamerstukken II 2002-2003*, 28 174, nr. 28, p. 13.

⁶ *Idem*.

⁷ *Kamerstukken II 2003-2004*, 29 372, nr. 3, p. 19.

Besluit

van een dergelijke methode leidt uiteindelijk tot een doelmatigheidskorting (hierna: x-factor), een kwaliteitsterm (hierna: q-factor) en rekenvolumina voor elke netbeheerder afzonderlijk. De x-factor, q-factor en de rekenvolumina leiden op hun beurt weer tot de tarieven die elke netbeheerder ten hoogste mag berekenen voor de transport- en aansluitdienst van elektriciteit aan zijn afnemers. Kortom, ACM stelt een reguleringsmethode vast waarmee de doelmatigheid van de bedrijfsvoering en de meest doelmatige kwaliteit van transport worden bevorderd ten behoeve van afnemers als ware er marktwerking.

3. Juridisch kader

9. Jaarlijks stelt ACM in afzonderlijke tarievenbesluiten de maximum transport- en aansluittarieven vast die elke netbeheerder in rekening mag brengen. ACM vindt het belangrijk om inzichtelijk te maken hoe de transport- en aansluittarieven voor 2016 samenhangen met het methodebesluit voor de regionale netbeheerders elektriciteit voor de zesde reguleringsperiode (2014-2016)⁸ (hierna: het methodebesluit) en de daarvan afgeleide x-factor, q-factor en rekenvolumina per netbeheerder voor de periode 2014-2016. ACM hecht hier waarde aan omdat deze begrippen onlosmakelijk met elkaar zijn verbonden.

Van het methodebesluit en het x-factor-, q-factor- en rekenvoluminabesluit...

10. ACM legt de methode tot vaststelling van de x-factor, q-factor en de rekenvolumina voor netbeheerders in een separaat methodebesluit vast. Voor de periode van 1 januari 2014 tot en met 31 december 2016 (hierna: zesde reguleringsperiode) heeft ACM deze methode vastgelegd in het methodebesluit. De wettelijke grondslag hiervoor is artikel 41, eerste, derde, vierde en vijfde lid, van de E-wet:

“1. De Autoriteit Consument en Markt stelt na overleg met de gezamenlijke netbeheerders en representatieve organisaties van partijen op de elektriciteitsmarkt:

- a. ten aanzien van de taken, genoemd in artikel 16, eerste lid, met inachtneming van het belang dat door middel van marktwerking ten behoeve van afnemers de doelmatigheid van de bedrijfsvoering en de meest doelmatige kwaliteit van het transport worden bevorderd en rekening houdend met het belang van voorzieningszekerheid, duurzaamheid en een redelijk rendement op investeringen, voor netbeheerders, met uitzondering van de netbeheerder van het landelijk hoogspanningsnet, de methode vast tot vaststelling van de korting ter bevordering van de doelmatige bedrijfsvoering, van de kwaliteitsterm en van het rekenvolume van elke tariefdrager waarvoor een tarief wordt vastgesteld;*
- b. voor elke taak, genoemd in artikel 16, tweede lid, met inachtneming van het belang dat de doelmatigheid van de bedrijfsvoering en de meest doelmatige kwaliteit van uitvoering van deze taken worden bevorderd, en rekening houdend met het belang van*

⁸ Op grond van artikel 41, eerste lid, van de E-wet.

Besluit

voorzieningszekerheid, duurzaamheid en een redelijk rendement op investeringen, de methode van regulering vast voor de netbeheerder van het landelijk hoogspanningsnet. Het besluit tot vaststelling van de methode geldt voor een periode van ten minste drie en ten hoogste vijf jaar.

(...)

3. De korting ter bevordering van de doelmatige bedrijfsvoering heeft onder meer ten doel te bereiken dat de netbeheerder in ieder geval geen rendement kan behalen dat hoger is dan in het economische verkeer gebruikelijk en dat de gelijkwaardigheid in de doelmatigheid van de netbeheerders wordt bevorderd.

4. De kwaliteitsterm geeft de aanpassing van de tarieven in verband met de geleverde kwaliteit en heeft ten doel netbeheerders te stimuleren om de kwaliteit van hun transportdienst te optimaliseren.

5. De rekenvolumina die een netbeheerder gebruikt bij het voorstel, bedoeld in artikel 41b, zijn gebaseerd op daadwerkelijk gefactureerde volumina in eerdere jaren, of worden door de Autoriteit Consument en Markt geschat indien deze betrekking hebben op nieuwe tarieven.”

11. Vervolgens heeft ACM de in het methodebesluit neergelegde methode toegepast om de hoogte van de x-factor, q-factor en de rekenvolumina voor iedere netbeheerder afzonderlijk vast te stellen. Voor de zesde reguleringsperiode zijn de x-factor, q-factor en de rekenvolumina voor Liander gewijzigd vastgesteld met het besluit van 11 september 2014 met kenmerk ACM/DE/2014/205167. De wettelijke grondslag hiervoor is artikel 41a, eerste lid, van de E-wet:

“1. Ten behoeve van het voorstel, bedoeld in artikel 41b, stelt de Autoriteit Consument en Markt voor iedere netbeheerder afzonderlijk voor dezelfde periode als waarvoor het besluit geldt op grond van artikel 41, eerste lid, vast:

- a. de korting ter bevordering van de doelmatige bedrijfsvoering,*
- b. de kwaliteitsterm, en*
- c. het rekenvolume van elke tariefdrager waarvoor een tarief wordt vastgesteld.”*

12. ACM kan de rekenvolumina, het rekenvolume van elke tariefdrager van elke dienst waarvoor een tarief wordt vastgesteld, gedurende de reguleringsperiode wijzigen. De wettelijke grondslag hiervoor is neergelegd in artikel 41a, tweede lid, van de E-wet:

“2. De Autoriteit Consument en Markt kan het in het eerste lid, onderdeel c, bedoelde rekenvolume gedurende de in dat lid bedoelde periode wijzigen.”

via het tarievenvoorstel...

13. Iedere netbeheerder zendt jaarlijks een voorstel voor de tarieven die de netbeheerder ten hoogste zal berekenen voor de uitvoering van de netbeheertaken (hierna: tarievenvoorstel) aan ACM. Daarbij nemen de netbeheerders onder meer het uitgangspunt van kostenoriëntatie, de tariefstructuren zoals vastgelegd in de TarievenCode Elektriciteit, de door ACM vastgestelde x-factor, q-factor en rekenvolumina en de wettelijke formule in acht. De wettelijke grondslag hiervoor is artikel 41b, eerste en tweede lid, van de E-wet:

Besluit

“1. Iedere netbeheerder zendt jaarlijks voor 1 oktober aan de Autoriteit Consument en Markt een voorstel voor de tarieven die deze netbeheerder ten hoogste zal berekenen voor de uitvoering van de taken genoemd in artikel 16, eerste lid, met uitzondering van onderdeel p, en voor zover het betreft de netbeheerder van het landelijk hoogspanningsnet, de taken, genoemd in artikel 16, tweede lid, met inachtneming van:

- a. het uitgangspunt dat de kosten worden toegerekend aan de tariefdragers betreffende de diensten die deze kosten veroorzaken,
- b. de tariefstructuren vastgesteld op grond van artikel 36 of 37,
- c. het bepaalde bij of krachtens artikel 41a,
- d. de formule

$$TI_t = \left(1 + \frac{cpi - x + q}{100}\right) TI_{t-1}$$

waarbij

TI_t = de totale inkomsten uit de tarieven in het jaar t , te weten de som van de vermenigvuldiging van elk tarief in jaar t en het op basis van artikel 41a, eerste lid, onderdeel c, vastgestelde rekenvolume van elke tariefdrager waarvoor een tarief wordt vastgesteld;

TI_{t-1} = de totale inkomsten uit de tarieven in het jaar voorafgaande aan het jaar t , te weten de som van de vermenigvuldiging van elk tarief in jaar $t-1$ en het op basis van artikel 41a, eerste lid, onderdeel c, vastgestelde rekenvolume van elke tariefdrager waarvoor een tarief wordt vastgesteld;

cpi = de relatieve wijziging van de consumentenprijsindex (alle huishoudens), berekend uit het quotiënt van deze prijsindex, gepubliceerd in de vierde maand voorafgaande aan het jaar t , en van deze prijsindex, gepubliceerd in de zestiende maand voorafgaande aan het jaar t , zoals deze maandelijks wordt vastgesteld door het Centraal Bureau voor de Statistiek;

x = de korting ter bevordering van de doelmatige bedrijfsvoering;

q = de kwaliteitsterm, die de aanpassing van de tarieven in verband met de geleverde kwaliteit aangeeft;

e. de gemaakte kosten voor investeringen, bedoeld in artikel 20d of 20e, tweede of derde lid, voor zover de kosten doelmatig zijn;

f. [dit onderdeel is nog niet in werking getreden;]

g. het totaal van de gemaakte kosten voor een verwerving van een bestaand net waarvoor nog niet eerder een netbeheerder was aangewezen door of met instemming van Onze Minister en voor de investeringen tot aanpassing van dat verworven net waardoor aan de bij of krachtens deze wet daaraan gestelde eisen wordt voldaan, voor zover deze kosten doelmatig zijn.

2. De geschatte kosten die een netbeheerder voor de uitvoering van de taken genoemd in artikel 16, eerste en tweede lid, bij een andere netbeheerder in rekening zal brengen, worden zonder toepassing van de formule, bedoeld in het eerste lid, onder d, toegevoegd aan de totale inkomsten uit de tarieven van deze andere netbeheerder. Het verschil tussen de geschatte en

Besluit

gerealiseerde kosten wordt betrokken bij de vaststelling van de totale inkomsten uit de tarieven van de andere netbeheerder in een volgend jaar.”

naar het tarievenbesluit

14. ACM stelt de transport- en aansluittarieven met betrekking tot de netbeheertaken voor iedere netbeheerder jaarlijks vast (hierna: tarievenbesluit). Dit tarievenbesluit bevat de transport- en aansluittarieven die afnemers van elektriciteit ten hoogste moeten betalen. De wettelijke grondslag voor het tarievenbesluit is artikel 41c, eerste of derde lid van de E-wet, waarbij ACM een correctie kan toepassen op grond van het tweede, vijfde of zesde lid van dat artikel of de begininkomsten van een reguleringsperiode kan vaststellen op het efficiënte kostenniveau (inclusief een rendement dat in het economisch verkeer gebruikelijk is) op grond van het vierde lid van dat artikel:

“1. De Autoriteit Consument en Markt stelt de tarieven, die kunnen verschillen voor de verschillende netbeheerders en voor onderscheiden tariefdragers, jaarlijks vast.

2. De Autoriteit Consument en Markt kan de tarieven die zullen gelden in het jaar t corrigeren, indien de tarieven die golden in dat jaar of de jaren voorafgaand aan het jaar t:

- a. bij rechterlijke uitspraak of met toepassing van de artikel 6:19 of 7:11 van de Algemene wet bestuursrecht zijn gewijzigd;*
- b. zijn vastgesteld met inachtneming van onjuiste of onvolledige gegevens en de Autoriteit Consument en Markt, indien zij de beschikking had over juiste of volledige gegevens, tarieven zou hebben vastgesteld die in aanmerkelijke mate zouden afwijken van de vastgestelde tarieven;*
- c. zijn vastgesteld met gebruikmaking van geschatte gegevens en de feitelijke gegevens daarvan afwijken;*
- d. zijn vastgesteld met gebruikmaking van gegevens omtrent kosten voor bepaalde diensten, terwijl netbeheerders die diensten in het jaar t of een gedeelte van jaar t niet hebben geleverd of voor die diensten geen of minder kosten hebben gemaakt.*

3. Indien een voorstel niet binnen de termijn, bedoeld in artikel 41b, eerste lid, aan de Autoriteit Consument en Markt is gezonden, stelt deze de tarieven voor de desbetreffende netbeheerder uit eigen beweging vast met inachtneming van artikel 41b.

4. Indien de totale inkomsten aan het begin van de periode, bedoeld in artikel 41, eerste lid, niet in overeenstemming zijn met het efficiënte kostenniveau inclusief een rendement dat in het economisch verkeer gebruikelijk is, kan de Autoriteit Consument en Markt bij de toepassing van de formule, genoemd in artikel 41b, eerste lid, onderdeel d, in plaats van TI_{t-1} , de totale inkomsten vaststellen op het efficiënte kostenniveau inclusief een rendement dat in het economisch verkeer gebruikelijk is.

5. Indien een besluit op grond van artikel 41, eerste lid, of 41a eerste lid, bij onherroepelijke rechterlijke uitspraak is vernietigd of bij een onherroepelijk besluit op bezwaar is herroepen, herberekent de Autoriteit Consument en Markt de tarieven, bedoeld in het eerste lid, met toepassing van de met inachtneming van die uitspraak of dat besluit op bezwaar gecorrigeerde methode onderscheidenlijk gecorrigeerde doelmatigheidskorting, kwaliteitsterm of rekenvolume,

Besluit

en verdisconteert zij de uitkomsten van deze herberekening in de eerstvolgende op grond van het eerste lid vast te stellen tarieven. Daarbij worden deze herberekening en de wijze waarop de uitkomsten daarvan in de tarieven zijn verdisconteerd separaat weergegeven.

6. De Autoriteit Consument en Markt kan de tarieven die zullen gelden in het jaar t corrigeren met de gederfde inkomsten die voor netbeheerders zijn ontstaan door toepassing van een volumecorrectie op grond van artikelen 29, zevende tot en met tiende lid, in 2014.”

15. De tarieven gelden vanaf de datum van inwerkingtreding van het tarievenbesluit tot 1 januari van het jaar volgend op de datum van inwerkingtreding ingevolge artikel 42, eerste lid, van de E-wet:

“1. De tarieven treden in werking op een door de Autoriteit Consument en Markt te bepalen datum en gelden tot 1 januari van het jaar, volgend op de datum van inwerkingtreding van het besluit tot vaststelling van de tarieven.”

4. Procedure

16. Met het methodebesluit heeft ACM op grond van artikel 41, eerste lid, van de E-wet de methode vastgesteld tot vaststelling van de x-factor, q-factor en de rekenvolumina voor de zesde reguleringsperiode.
17. Met het besluit van 11 september 2014 met het kenmerk ACM/DE/2014/205167 heeft ACM op grond van artikel 41a, eerste lid, van de E-wet een x-factor van 4,3, een q-factor van -0,18 en de rekenvolumina voor de zesde reguleringsperiode gewijzigd vastgesteld voor Liander. ACM hanteert in beginsel deze rekenvolumina bij het onderhavige tarievenbesluit. Voor Enexis B.V. en Liander N.V. is echter, als gevolg van de overdracht van het gebied Friesland Noordoostpolder (hierna: FNOP-gebied) van Enexis B.V. aan Liander N.V., een aanpassing op deze rekenvolumina toegepast. Dit wordt in Paragraaf 5.7 nader toegelicht. De voor het jaar 2016 gehanteerde rekenvolumina zijn weergegeven in Bijlage 3 van dit besluit.
18. Aan de hand van artikel 41b, eerste lid, onderdeel b, van de E-wet, heeft ACM met gebruikmaking van de gegevens van het Centraal Bureau voor de Statistiek de hoogte van de relatieve wijziging van de consumentenprijsindex (hierna: cpi) voor het jaar 2016 berekend uit het quotiënt van deze prijsindex, gepubliceerd in de vierde maand voorafgaande aan het jaar t, en van deze prijsindex, gepubliceerd in de zestiende maand voorafgaande aan het jaar t, zoals deze maandelijks wordt vastgesteld. De hoogte van de relatieve wijziging van de consumentenprijsindex voor het jaar 2016 bedraagt 0,8%.

Besluit

19. Ingevolge artikel 41c, eerste of derde lid, van de E-wet stelt ACM de transport- en aansluittarieven voor iedere netbeheerder jaarlijks vast, waarbij ACM een correctie kan toepassen op grond van het tweede, vijfde of zesde lid van dat artikel.
20. In het kader van een zorgvuldige voorbereiding van het onderhavige besluit heeft ACM alle afzonderlijke netbeheerders, Netbeheer Nederland en organisaties die op de elektriciteitsmarkt belangen behartigen van onder meer consumenten, zakelijke energieverbruikers en het bedrijfsleven in het algemeen, uitgenodigd voor een tweetal klankbordgroepen. ACM heeft allereerst een klankbordgroepbijeenkomst georganiseerd op 9 juli 2015. Vervolgens heeft ACM op 20 augustus 2015 een tweede klankbordgroepbijeenkomst georganiseerd. Deze overleggen hadden een informierend en consulterend karakter ten behoeve van onderhavig besluit.
21. Specifiek op het punt van het gewijzigd vaststellen van de rekenvolumes in verband met de ruilverkaveling van het FNOP-gebied heeft ACM in de maanden juli en augustus 2015 veelvuldig contact gehad met de netbeheerders Enexis en Liander. Dit heeft ertoe geleid dat ACM op 25 augustus 2015 een rekenbestand heeft ontvangen van Liander en Enexis gezamenlijk op basis waarvan het voor ACM mogelijk was de rekenvolumes gewijzigd vast te stellen.
22. Op 3 september 2015 heeft ACM het verzoek naar Liander gestuurd om een tarievenvoorstel, als bedoeld in artikel 41b, eerste lid, van de E-wet, bij ACM in te dienen. Op 18 september 2015 heeft ACM het tarievenvoorstel ontvangen.
23. Op 25 september 2015 heeft ACM het tarievenvoorstel ter inzage gelegd. Tevens heeft zij dit voorstel op haar website gepubliceerd (www.acm.nl). Hiervan is mededeling gedaan in de Staatscourant.⁹ Gedurende de termijn van de terinzagelegging, die eindigde op 9 oktober 2015, heeft ACM belanghebbenden in de gelegenheid gesteld een reactie op het tarievenvoorstel in te dienen.
24. Na ontvangst van het tarievenvoorstel heeft ACM het voorstel beoordeeld en geconcludeerd dat het voorstel aan de gestelde eisen voldoet. ACM heeft derhalve aan Liander geen aanvullende vragen meer gesteld. ACM beschouwt het tarievenvoorstel van 18 september 2015 daarom als definitief tarievenvoorstel.

5. Vaststelling Totale Inkomsten en Rekenvolumina

25. Op grond van artikel 41b, tweede lid, van de E-wet houdt ACM bij de vaststelling van de Totale Inkomsten 2016 apart rekening met de inkoopkosten transport van de regionale netbeheerders bij TenneT en andere regionale netbeheerders. ACM doet dit door de geschatte inkoopkosten

⁹ Staatscourant 25 september 2015, nr. 31890.

Besluit

transport zonder toepassing van de wettelijke formule toe te voegen aan de Totale Inkomsten 2016. Specifiek voor 2016 berekent ACM de inkoopkosten transport in twee stappen en doet dit als volgt.

26. In de eerste plaats brengt ACM de geschatte inkoopkosten transport (in het efficiëntieniveau 2013) in mindering op de Begininkomsten 2013. In het rekenmodel behorende bij de (gewijzigde) x-factorbesluiten voor de zesde reguleringsperiode van 11 september 2014 met het kenmerk ACM/DE/2014/205167 heeft ACM voor iedere netbeheerder de Begininkomsten en geschatte inkoopkosten transport opgenomen. Hieruit resulteren de 'Begininkomsten 2013 (exclusief inkoopkosten transport)'. Vervolgens past ACM de wettelijke formule toe op deze Begininkomsten 2013 (exclusief inkoopkosten transport) en telt daar vervolgens de geschatte inkoopkosten transport in prijspeil 2016 bij op.
27. In de tweede plaats wordt in de Totale Inkomsten 2016 rekening gehouden met extra inkomsten voor de regionale netbeheerders vanwege het samenvoegen van het systeemdiententarium van TenneT met het transporttarief van TenneT per 1 januari 2015 als gevolg van de Wet van 18 december 2013 tot wijziging van de Elektriciteitswet 1998 (volumecorrectie nettarieven voor de energie-intensieve industrie)¹⁰. Door deze samenvoeging zijn de inkoopkosten transport voor de regionale netbeheerders significant toegenomen. Vanwege deze bijzondere omstandigheden – een significante stijging van de inkoopkosten transport als gevolg van een wetswijziging tijdens de reguleringsperiode – kiest ACM ervoor om hier op grond van artikel 41b, tweede lid, van de E-wet al bij de berekening van de Totale Inkomsten 2016 rekening mee te houden in plaats van dit enkel te corrigeren in toekomstige tarieven door middel van een correctie (nacalculatie) op grond van artikel 41b, tweede lid, jo. 41c, tweede lid onderdeel c, van de E-wet.¹¹ ACM doet dit als volgt.
28. ACM schat eerst de omvang van de verschuiving van de inkomsten voor de systeemdienst naar de transportdienst die de sector als geheel (netbeheerders en directe afnemers) zullen hebben als additionele kosten voor de transportdienst van TenneT in 2016. Deze schatting baseert ACM op de inkomsten voor de systeemdienst voor TenneT in 2014. Deze inkomsten zijn vastgesteld in het tarievenbesluit 2014 van TenneT.¹²
29. Vervolgens wordt geschat welk deel van deze inkomsten als kosten bij de regionale netbeheerders terecht zal komen. Een deel van de transporttarieven brengt TenneT rechtstreeks in rekening bij direct aangesloten afnemers (niet zijnde regionale netbeheerders)

¹⁰ Staatsblad 2013, 575.

¹¹ Dit laat de gebruikelijke correctie voor de inkoopkosten transport, waarbij wordt nagecalculeerd vanwege het verschil tussen de geschatte en feitelijke gegevens, onverlet. Deze nacalculatie zal echter van minder omvang zijn in vergelijking tot de situatie dat hierin ook de extra inkoopkosten transport als gevolg van het samenvoegen van het systeemdiententarium van TenneT met het transporttarief van TenneT zou worden meegenomen.

¹² Besluit van 5 december 2013 met kenmerk ACM/DE/2013/206302.

Besluit

op de EHS en HS netten. Het andere deel wordt door TenneT in rekening gebracht bij de regionale netbeheerders en resulteert zo in inkoopkosten transport. ACM baseert de schatting van het aan regionale netbeheerders doorbelaste deel op een opgave van TenneT, gebaseerd op de volumes voor transport van TenneT.

30. Daarna worden deze geschatte additionele inkoopkosten transport over de individuele regionale netbeheerders verdeeld op basis van hun aandeel in de Samengestelde Output (hierna: SO) dat volgt uit het (gewijzigde) x-factorbesluit voor de zesde reguleringsperiode. Deze geschatte additionele inkoopkosten transport worden tot slot met toepassing van de cpi omgezet naar prijspeil 2016.
31. Op basis van de wettelijke formule zoals opgenomen in randnummer 13, de x- en q- factoren zoals opgenomen in randnummer 17, de cpi zoals opgenomen in randnummer 18 en de geschatte inkoopkosten transport stelt ACM de Totale Inkomsten (exclusief correcties) voor het jaar 2016 voor Liander vast op EUR 939.496.425.
32. Op grond van artikel 41c, tweede lid, van de E-wet kan ACM de tarieven die zullen gelden in het jaar *t* corrigeren. ACM corrigeert de Totale Inkomsten 2016 (exclusief correcties) voor het volgende:
 - 1) Nacalculatie ORV lokale heffingen 2014;
 - 2) Nacalculatie inkoopkosten transport 2014;
 - 3) Nacalculatie volumekorting energie-intensieve industrie 2014
 - 4) Nacalculatie volumeafname door vervallen dubbel vastrecht invoeding 2015
 - 5) Correctie ruilverkaveling FNOP 2016

Hierna behandelt ACM bovenstaande correcties die in de Totale Inkomsten 2016 zijn verwerkt.

33. Voorts merkt ACM op dat zij iedere netbeheerder in staat heeft gesteld om de doelmatige kosten op te geven die deze netbeheerder in 2014 en 2015 heeft gemaakt voor de verwerving van – en investering in – een bestaand net waarvoor nog niet eerder een netbeheerder was aangewezen door of met instemming van de Minister, zoals bedoeld in artikel 41b, eerste lid, onder g, van de E-wet. Geen van de netbeheerders heeft van deze mogelijkheid gebruik gemaakt, waardoor ACM voor deze kosten geen correctie heeft verwerkt in de Totale Inkomsten 2016. Om die reden geeft ACM deze correctie niet weer in Bijlage 1 van dit besluit.
34. Voor Enexis en Liander stelt ACM in dit besluit tevens de rekenvolumina gewijzigd vast. In Paragraaf 5.7 gaat ACM nader in op deze wijziging en wordt de werkwijze hierbij nader toegelicht.

Besluit

5.1 Nacalculatie ORV lokale heffingen 2014

35. In het methodebesluit¹³ heeft ACM aangekondigd na te calculeren voor het objectiveerbare regionale verschil (hierna: ORV) 'Lokale Heffingen'.
36. ACM beschikt nu over de feitelijke gegevens van het jaar 2014. Op grond van artikel 41c, tweede lid onder c, van de E-wet past ACM de Totale Inkomsten 2016 aan, nu de feitelijke gegevens afwijken van de geschatte gegevens van de kosten voor Lokale Heffingen in 2014. ACM gaat hieronder uitgebreider in op de werking van deze nacalculatie en het daarbij gehanteerde uitgangspunt.
37. Het uitgangspunt bij het nacalculeren van het ORV lokale heffingen is het verschil in de inkomsten na te calculeren dat het gevolg is van afwijkingen tussen geschatte en feitelijke gegevens voor lokale heffingen (zie ook randnummer 361 van het methodebesluit). ACM doet dit door het verschil te bepalen tussen enerzijds wat de netbeheerder in 2014 aan vergoeding voor lokale heffingen heeft gekregen op basis van de oorspronkelijke schatting in het x-factorbesluit voor de periode 2014-2016 (verwerkt in het tarievenbesluit van 2014), en anderzijds wat de netbeheerder in 2014 aan vergoeding voor lokale heffingen zou hebben gekregen als ACM bij het nemen van het x-factorbesluit voor de periode 2014-2016 had beschikt over de gerealiseerde kostengegevens over 2014. ACM vervangt dus de schatting van gegevens voor het jaar 2014 (die in het x-factorbesluit voor de periode 2014-2016 gebaseerd waren op kostengegevens over 2010 tot en met 2012) door de feitelijke gegevens zoals gerealiseerd in 2014 (die de netbeheerder in 2015 heeft opgegeven in de reguleringsdata). Dit betekent dat ACM de systematiek van de x-factor gebruikt om tot een update van de vergoeding van de kosten te komen: voor de nacalculatie berekent ACM de x-factor, en daarmee de inkomsten, alsof de feitelijke gegevens al bekend waren ten tijde van het vaststellen van het x-factorbesluit voor de periode 2014-2016. Deze werkwijze sluit volgens ACM het beste aan bij artikel 41c, tweede lid, onderdeel c, van de E-wet.
38. In de praktijk betekent dit uitgangspunt het volgende voor de berekening van de nacalculatie. In de x-factorberekening zijn kostengegevens opgenomen over jaren in het recente verleden die worden gebruikt om tot een schatting van de lokale heffingen te komen. Voor de berekening van de nacalculatie worden deze kostengegevens in de oorspronkelijke berekeningsbestanden vervangen door de feitelijke kostengegevens van het jaar waarvoor de nacalculatie wordt uitgevoerd. Hierbij wordt uitsluitend een correctie toegepast voor de inflatie in de tussenliggende jaren; verder wordt de gehele berekening ongemoeid gelaten. Wat ACM betreft is dit de meest zuivere berekeningswijze van deze nacalculatie, omdat uitsluitend de kostengegevens en niet de berekening zelf worden aangepast. De nacalculatie wordt vervolgens berekend door de inkomsten die volgen uit de (virtueel) opnieuw berekende x-factor te verminderen met de oorspronkelijke inkomsten. Zowel de nieuwe als de oorspronkelijke inkomstenbedragen volgen uit het model zonder dat er wijzigingen worden

¹³ Besluit van 19 november 2015 met kenmerk ACM/DE/2015/206744 en zaaknummer 15.0383.52.

Besluit

aangebracht in de berekeningswijze, behoudens een correctie voor inflatie in de tussenliggende jaren.

39. De keuze om de berekening van de nacalculatie via de x-factorberekening te laten verlopen betekent tevens dat ACM niet exact het verschil tussen de geschatte en gerealiseerde kosten van de lokale heffingen vergoedt. Het belangrijkste verschil tussen wat de werkelijke kosten voor de netbeheerder waren en wat die netbeheerder uiteindelijk in totaal (dus inclusief de nacalculatie) vergoed krijgt, wordt gevormd door het zogenoemde 'ingroei-effect'. Dit ingroei-effect ontstaat wanneer de begininkomsten, die voor iedere periode het startpunt van de x-factorberekening vormen, uitsluitend gebaseerd zijn op de inkomsten van een netbeheerder aan het einde van de vorige reguleringsperiode. Wanneer in de x-factorberekening vervolgens de geschatte gegevens over lokale heffingen vervangen worden door de feitelijke gegevens, heeft dit wel invloed op de eindinkomsten van die periode (in het laatste jaar van de reguleringsperiode), maar niet op de begininkomsten. De kosten van lokale heffingen zijn immers geen parameter in het vaststellen van de begininkomsten. Via de nieuw berekende x-factor wordt hiermee uitsluitend in het laatste jaar van de reguleringsperiode het volledige verschil tussen werkelijk gerealiseerde en reeds vergoede lokale heffingen nagecalculeerd. In de tussenliggende jaren wordt slechts een deel van dit verschil nagecalculeerd, wat een financieel voor- of nadeel tot gevolg kan hebben voor de netbeheerder. De onderbouwing van deze werkwijze is dat dit financiële voor- of nadeel ook zo zou zijn ontstaan wanneer ACM reeds de feitelijke gegevens zou hebben gehad bij het nemen van het oorspronkelijke x-factorbesluit; ook dan zou er door de werking van de x-factorsystematiek geen exacte vergoeding van de lokale heffingen tot stand zijn gekomen.¹⁴
40. Het uitgangspunt zoals beschreven in randnummer 37 voor de nacalculatie van het ORV Lokale Heffingen 2014 is ongewijzigd ten opzichte van het uitgangspunt dat in de afgelopen jaren is gehanteerd voor deze nacalculatie. Echter, met ingang van de reguleringsperiode 2014-2016 is niet automatisch meer sprake van het ingroei-effect zoals dat beschreven is in randnummer 39. Per 1 juli 2011 beschikt ACM namelijk over de bevoegdheid om op basis van artikel 41c, vierde lid, van de E-wet aan het begin van een nieuwe reguleringsperiode de begininkomsten vast te stellen op het efficiënte kostenniveau (ook wel 'one-off' genoemd). De kosten van lokale heffingen zijn zowel aan het begin als aan het eind van de periode een inherent onderdeel van die efficiënte kosten en worden door gebruik van deze one-off bevoegdheid dus een parameter bij het vaststellen van de begininkomsten. Wanneer nu in de nacalculatie van het ORV Lokale Heffingen de geschatte gegevens (zoals gebruikt in de oorspronkelijke x-factorberekening) vervangen worden door feitelijke gegevens, verandert niet alleen de berekening van de eindinkomsten, maar ook de berekening van de begininkomsten. De keuze om wel of niet gebruik te maken van one-off bevoegdheid is zodoende van invloed op de wijze waarop de berekening van de nacalculatie uitpakt. Het principiële uitgangspunt dat de geschatte gegevens in de berekening worden vervangen door feitelijke gegevens (zie ook

14/26

¹⁴ Zie ook: CBb 16 december 2011, ECLI:NL:CBB:2011:BU7936, r.o. 4.2.2.

Besluit

de omschrijving in randnummer 37) wordt echter niet geraakt door deze keuze; het uitgangspunt blijft in beide situaties van toepassing, op dezelfde manier als het ook in vorige periodes van toepassing was.

41. In het methodebesluit voor de zesde reguleringsperiode elektriciteit (2014-2016) is besloten gebruik te maken van de one-off bevoegdheid. Hierdoor hangen zowel de begininkomsten als de eindinkomsten in de x-factorberekening van netbeheerders elektriciteit af van schattingen van de kosten voor lokale heffingen. Dit heeft tot gevolg dat het ingroei-effect waarvan voorheen wel sprake was, nu niet meer van toepassing is bij de nacalculatie van lokale heffingen bij elektriciteit.¹⁵ De nacalculatie van lokale heffingen leidt hierdoor tot een aanzienlijk nauwkeuriger aansluiting tussen de werkelijk gemaakte kosten en de uiteindelijke vergoeding die netbeheerders krijgen. Van (grote) financiële voor- of nadelen, zoals besproken in randnummer 39, is zodoende geen sprake meer. De kleine verschillen die resteren zijn toewijsbaar aan afronding van de parameters.
42. De berekeningswijze van de nacalculatie in dit tarievenbesluit volgt de beschrijving zoals opgenomen in randnummer 38. In de x-factorberekening voor elektriciteit voor de periode 2014-2016 wordt de schatting van de efficiënte kosten (waaronder de kosten van lokale heffingen) gebaseerd op kostengegevens uit de jaren 2010 tot en met 2012. Deze schattingen worden per individuele netbeheerder voor alle drie de jaren vervangen door de gerealiseerde kosten in 2014. De gerealiseerde kosten volgen uit de reguleringsdata die netbeheerders in het voorjaar van 2015 bij ACM hebben aangeleverd. Daarbij worden de bedragen uit 2014 teruggerekend naar het juiste prijspeil, omdat anders de inflatie tussen 2010 (tot en met 2012) en 2014 dubbel wordt meegenomen. Uit de x-factorberekening volgt na het invullen van de nieuwe gegevens automatisch een nieuwe, 'virtuele' x-factor en bijbehorende inkomstenbedragen voor het jaar 2014. Door de werkelijke cpi van het jaar 2014 hierop toe te passen worden deze bedragen vergelijkbaar gemaakt met de oorspronkelijke Totale Inkomsten (exclusief correcties en exclusief inkoopkosten transport)¹⁶ voor het jaar 2014 zoals die op basis van de geschatte gegevens berekend zijn. Het verschil tussen beide inkomstenbedragen wordt voor iedere netbeheerder het nacalculatiebedrag ORV Lokale Heffingen 2014.

5.2 Nacalculatie Inkoopkosten Transport 2014

43. De nacalculatie van inkoopkosten transport 2014 komt voort uit de inwerkingtreding van artikel 41b, tweede lid, van de E-wet, als gevolg van het amendement Zijlstra¹⁷. Hierin is bepaald dat

¹⁵ Omdat in het methodebesluit voor de vijfde reguleringsperiode gas (2014-2016) niet is besloten tot het gebruiken van de one-off bevoegdheid, verschilt de uitwerking van de berekening van de nacalculatie tussen elektriciteit en gas. Bij gas is nog wel sprake van een ingroei-effect.

¹⁶ Besluit van 11 september 2014 met kenmerk ACM/DE/2014/205167.

¹⁷ *Kamerstukken II*, 31 904, nr. 47.

Besluit

vanaf het jaar 2012 de inkoopkosten transport volledig moeten worden nagecalculeerd. ACM hanteert voor de totstandkoming van de nacalculatie Inkoopkosten Transport 2014 de gegevens uit het overzicht in 'Bijlage 1 – Resultaten' bij het x-factorbesluit elektriciteit voor de zesde reguleringsperiode.¹⁸ Hieronder geeft ACM per stap aan hoe de nacalculatie wordt berekend.

44. Eerst wordt berekend welke vergoeding de netbeheerders al ontvangen hebben voor inkoopkosten transport in het jaar 2014 via de reguleringssystematiek (stap 1). Vervolgens wordt bepaald wat de daadwerkelijke inkoopkosten transport van de netbeheerders waren in 2014 (stap 2). Het verschil tussen de al vergoede inkoopkosten transport en de werkelijke inkoopkosten transport over het jaar 2014 is het na te calculeren bedrag. Deze stappen worden hieronder verder toegelicht.
45. Ter bepaling van de inkoopkosten transport in stap 1 en stap 2 wordt ook rekening gehouden met de inkoopkosten van regionale netbeheerders bij boven- of naastliggende regionale netbeheerders. Artikel 41b, tweede lid, van de E-wet maakt immers geen onderscheid naar de netbeheerder bij wie de inkoopkosten transport plaatsvinden.
46. In **stap 1** bepaalt ACM de hoogte van het bedrag dat netbeheerders reeds via de reguleringssystematiek hebben ontvangen als vergoeding voor de inkoopkosten transport in het jaar 2014. Dit bedrag vloeit voort uit het overzicht in 'Bijlage 1 – Resultaten' bij het (gewijzigde) x-factorbesluit elektriciteit voor de zesde reguleringsperiode. Bij de berekening van deze vergoeding, wordt rekening gehouden met volumeveranderingen. De reden hiervoor is dat ACM alleen die verschillen in inkoopkosten wil nacalculeren die gerelateerd zijn aan tariefverschillen en niet die verschillen die gerelateerd zijn aan veranderingen in het volume. Tegenover een volumetoename staat immers al een vergoeding doordat de netbeheerder hogere inkomsten behaalt, die deels ook dienen ter dekking van inkoopkosten transport. ACM houdt als volgt rekening met volumeveranderingen.
47. De volumeverandering is het verschil tussen enerzijds het volumeniveau 2014 op basis van rekenvolumes en anderzijds gerealiseerde volumes over 2014. In beide gevallen wordt het volumeniveau uitgedrukt in de samengestelde output van de transportdienst. De samengestelde output op basis van rekenvolumes kan worden afgelezen uit het overzicht in 'Bijlage 1 – Resultaten' van het x-factorbesluit elektriciteit voor de zesde reguleringsperiode¹⁹; de samengestelde output op basis van werkelijke volumes volgt uit de reguleringsdata van de netbeheerders over het jaar 2014. De samengestelde output van de transportdienst over het jaar 2014 wordt bepaald door de gerealiseerde volumes over 2014 te vermenigvuldigen met de wegingsfactoren uit het x-factorbesluit elektriciteit voor de zesde reguleringsperiode. Vervolgens wordt hierop nog wel het correctiepercentage voor de weging van invoeding

16/26

¹⁸ Besluit van 11 september 2014 met kenmerk ACM/DE/2014/205167.

¹⁹ Besluit van 11 september 2014 met kenmerk ACM/DE/2014/205167.

Besluit

toegepast, om deze waarden vergelijkbaar te maken met de berekening op basis van de rekenvolumes waarin ook een correctie voor invoeding is opgenomen.

48. In **stap 2** wordt bepaald wat de hoogte van het bedrag van de daadwerkelijke inkoopkosten transport voor het jaar 2014 is. Hiervoor hanteert ACM per individuele netbeheerder de inkoopkosten transport voor het jaar 2014 zoals opgegeven in de reguleringsdata over 2014.
49. In **stap 3** berekent ACM per individuele netbeheerder het nacalculatiebedrag door het eindresultaat van stap 1 te verminderen op het eindresultaat van stap 2.

5.3 Nacalculatie volumekorting energie-intensieve industrie 2014

50. Op 1 januari 2015 is de Wet van 18 december 2013 tot wijziging van de Elektriciteitswet 1998 (volumecorrectie nettarieven voor de energie-intensieve industrie)²⁰ in werking getreden. Deze wetswijziging biedt afnemers in de energie-intensieve industrie de mogelijkheid om een korting te verkrijgen op de aan hen in rekening te brengen transportkosten. Als gevolg hiervan ontstaat er een discrepantie tussen de daadwerkelijk geleverde volumes en de door de netbeheerders gefactureerde volumes. Omdat de volumekorting niet wordt gerekend tot het normale volumerisico dat voor rekening van de netbeheerders komt, heeft ACM besloten om de effecten ervan na te calculeren op grond van artikel 41c, zesde lid, van de E-wet. ACM bepaalt de hoogte van deze nacalculatie als volgt.
51. Allereerst vermenigvuldigt ACM de volumes per afnemerscategorie met het bij de desbetreffende afnemerscategorie behorende tarief in het jaar 2014. Hiervoor hanteert ACM de volumes op basis van de reguleringsdata over het jaar 2014 en de tarieven 2014.
52. In deze berekening houdt ACM rekening met het (gewijzigde) x-factorbesluit voor de zesde reguleringsperiode van 11 september 2014.²¹ Volgens dit besluit behoorden de tarieven in 2014 in werkelijkheid iets hoger te liggen dan volgens het oorspronkelijke x-factorbesluit. ACM houdt bij de berekening van deze nacalculatie daarom rekening met een lichte procentuele stijging van de Totale Inkomsten 2014. ACM hanteert hierbij de assumptie dat de extra inkomsten als gevolg van het hierboven aangehaalde (gewijzigde) x-factorbesluit, naar rato in de tarieven 2014 zouden zijn verwerkt.

5.4 Nacalculatie volumeafname door vervallen dubbel vastrecht invoeding 2015

53. Op 18 maart 2015 is artikel 3.1.3 van de Tarievenscode Elektriciteit gewijzigd. Deze wijziging heeft invloed gehad op de volumes die netbeheerders in rekening brengen bij afnemers die ook invoeden op het net. Enkele netbeheerders brachten voorheen in die gevallen een dubbel

²⁰ Staatsblad 2013, nr. 575.

²¹ Besluit van 11 september 2014 met kenmerk ACM/DE/2014/205167.

Besluit

vastrecht in rekening. In de rekenvolumes voor die netbeheerders voor de zesde reguleringsperiode elektriciteit is daarmee rekening gehouden. Naar aanleiding van voornoemde wijziging van de Tarieencode Elektriciteit zijn de betreffende netbeheerders gestopt met het in rekening brengen van dubbel vastrecht. Daardoor zijn de werkelijke volumes van deze netbeheerders lager dan de rekenvolumes. Deze volumeafname valt niet onder het normale volumerisico dat netbeheerders moeten dragen. ACM corrigeert daarom de effecten van de volumeafname voor het jaar 2015 in de inkomsten over 2016 op grond van artikel 41c, tweede lid, onderdeel c, van de E-wet. Netbeheerders bij wie deze volumeafname zich voordoet, worden hiervoor gecompenseerd.

53. Liander is een van de netbeheerders waarbij deze volumeafname zich heeft voorgedaan. Zodoende wordt een nacalculatie opgenomen voor het hiervoor beschreven effect bij het vaststellen van de Totale Inkomsten 2016. ACM berekent de nacalculatie als volgt. De gemiddelde afname van het rekenvolume, zijnde het aantal aansluitingen waarop het dubbel vastrechtstarief in rekening is gebracht over de periode 2010-2012²², wordt vermenigvuldigd met de bijbehorende vastrechtstarieven voor het jaar 2015. De uitkomst hiervan vormt de nacalculatie die wordt berekend in verband met het vervallen van het dubbel vastrechtstarief.

5.5 Nacalculatie Ruilverkaveling FNOP 2016

54. ACM neemt voor het vaststellen van de Totale Inkomsten 2016 de verschuiving van tariefruimte als gevolg van de overdracht van het beheer van het elektriciteitsnet van Enexis in het FNOP-gebied naar Liander in acht. Deze overdracht wordt ook wel aangeduid met 'ruilverkaveling' en vindt plaats per 1 januari 2016. ACM houdt rekening met de ruilverkaveling door het hierdoor ontstane verschil in tariefruimte na te calculeren.
55. Het uitgangspunt van deze nacalculatie is dat het verschuiven van het beheer van het FNOP-gebied inkomstenneutraal tot stand komt. Ook is het niet wenselijk dat er tariefffecten ontstaan voor andere netbeheerders. ACM constateert dat er ruimte bestaat voor verschuiving van inkomsten tussen Enexis en Liander. Voorts is mogelijk dat de tarieven voor individuele afnemers in het FNOP-gebied wijzigen. De verklaring hiervoor is dat het een netbeheerder enkel is toegestaan om slechts één tarief per categorie te hanteren. ACM beschrijft hieronder de gehanteerde methode en de gewogen factoren.
56. Om de hoogte van de nacalculatie te kunnen vaststellen, stelt ACM in eerste plaats het te verschuiven TI-bedrag vast. Voor de vaststelling van dit bedrag wordt gebruik gemaakt van een door Enexis en Liander tezamen ontwikkeld rekenbestand, dat door ACM is goedgekeurd en overgenomen. ACM kon op basis van dit bestand de volgende gegevens bepalen:

18/26

²² De volumes over de jaren 2010 tot en met 2012 zijn gebruikt om te komen tot de rekenvolumes voor de periode 2014-2016.

Besluit

- a. De volumes van het FNOP-gebied voor de jaren 2010 t/m 2012 voor de transportdienst, periodieke aansluitvergoeding en eenmalige aansluitvergoeding, zoals die verdwijnen bij Enexis.
 - b. De indeling die Liander heeft gemaakt van de onder a. genoemde volumes van het FNOP-gebied. Doordat de indeling is gemaakt op basis van de deelmarktgrenzen van Liander, kunnen nu de FNOP-gegevens worden toegevoegd aan de rekenvolumes van Liander.
 - c. De wijziging van de volumes aan inkoop transport voor zowel Enexis als Liander als gevolg van de ruilverkaveling van het FNOP-gebied, weergegeven volgens de situatie zoals die in 2010 t/m 2012 zou hebben bestaan, wanneer de ruilverkaveling destijds al van toepassing was geweest.
57. Als gevolg van de verschuiving van de volumes van het FNOP-gebied, wijzigt de Samengestelde Output van zowel Enexis als Liander, hetgeen tot gevolg heeft dat voor hen het TI-bedrag wijzigt. Deze wijziging wordt berekend middels een 'virtuele' aanpassing van het (gewijzigde) x-factorbesluit voor de zesde reguleringsperiode van 11 september 2014.²³ De berekening is zo vorm gegeven dat voor Enexis en Liander een x-factor en Totale Inkomsten worden berekend alsof het FNOP-gebied altijd al onderdeel was van het Liander-gebied.
58. Voorts wordt rekening gehouden met een aantal bijkomende omstandigheden die van invloed zijn op de kosten en volumes van Liander en Enexis. ACM zet de factoren hieronder uiteen. Gelet op deze omstandigheden en het feit dat de virtuele x-factor en q-factor worden afgerond op twee decimalen, komt de verlaging van het virtuele TI-bedrag voor Enexis niet exact overeen met de verhoging van het TI-bedrag voor Liander.
59. Allereerst vindt een verandering van de volumes inkoop transportcapaciteit bij Liander en Enexis plaats, en wijzigen daardoor ook de betrokken kosten van inkoop. Als gevolg van de ruilverkaveling valt in Friesland de inkoop van Enexis, als onderliggende netbeheerder van Liander, weg. Hiermee vervallen regionale inkoopkosten van Enexis, waartegenover geen inkoopkosten van Liander komen te staan. Daarnaast vervalt een deel afzet en output van Liander, namelijk de verkoop van transportcapaciteit aan Enexis. In de Noordoostpolder ontstaat de situatie dat Liander een klein deel van haar vermogen gaat inkopen bij Enexis als bovenliggende netbeheerder. Hiermee ontstaan regionale inkoopkosten bij Liander. Daardoor ontstaan afzet en output bij Enexis, namelijk de verkoop van transportcapaciteit aan Liander. Liander en Enexis hebben gezamenlijk geschat wat de effecten van deze veranderingen zijn op de volumes en inkoopkosten. ACM heeft deze schatting goedgekeurd en overgenomen, waarbij ACM benadrukt dat de kosteneffecten van veranderingen in inkoop transport in een later jaar zullen worden nagecalculeerd.
60. De tweede factor waarmee rekening wordt gehouden bij het vaststellen van de volumes, betreft de wijziging van de inkoopovereenkomsten met TenneT. Als gevolg van de

19/26

²³ Besluit van 11 september 2014 met kenmerk ACM/DE/2014/205167.

Besluit

ruilverkaveling vervalt in Friesland de inkoop van Enexis bij TenneT, en wordt deze inkoop toegevoegd aan de bestaande inkoop van Liander bij TenneT in Friesland. Liander geniet daarbij een gelijktijdigheidsvoordeel. De gezamenlijke inkoop is lager dan de som der afzonderlijke delen. In de Noordoostpolder is het omgekeerde het geval. De huidige gezamenlijke inkoop van Enexis-noord met Noordoostpolder wordt gesplitst in twee afzonderlijke inkoopcontracten met als gevolg het verlies van het gelijktijdigheidsvoordeel. Liander en Enexis hebben gezamenlijk geschat wat de effecten van deze veranderingen zijn op de inkoopkosten. ACM heeft deze schatting goedgekeurd en overgenomen, waarbij ACM benadrukt dat de kosteneffecten van veranderingen in inkoop transport in een later jaar zullen worden nagecalculeerd.

61. De derde factor waarmee rekening wordt gehouden bij het vaststellen van de volumes, betreft de kleine verschillen die bestaan tussen de deelmarkten van Enexis en Liander. Zo kent Enexis bijvoorbeeld de deelmarkt MS-T. Liander kent deze deelmarkt niet. Als gevolg van de ruilverkaveling zullen MS-T afnemers in het FNOP-gebied in een andere deelmarkt bij Liander worden ingedeeld, bijvoorbeeld in HS/MS of in MS-D. Dit heeft gevolgen voor de uiteindelijke indeling van volumes in het tarievenvoorstel, het tarievenblad en de nieuw vast te stellen rekenvolumes. Liander heeft op basis van gegevens die Enexis beschikbaar heeft gesteld beoordeeld op welke wijze de afnemers in het FNOP-gebied het beste kunnen worden ingedeeld in de nieuwe tariefstructuur. ACM heeft deze analyse goedgekeurd en overgenomen, waarbij ACM benadrukt dat de totale inkomsten die de afnemers van Enexis in het FNOP-gebied gezamenlijk vertegenwoordigen niet veranderen door de overgang naar Liander.
62. De vierde factor waarmee rekening wordt gehouden bij het vaststellen van de inkomsten, betreft de 'virtuele' aanpassing van de q-factor van Liander als gevolg van de ruilverkaveling. Doordat de gemiddelde kwaliteit van Enexis, gemeten in termen van de q-factor, verschilt van die van het oorspronkelijke gebied van Liander, wordt de gemiddeld verwachte kwaliteit van Liander na de ruilverkaveling beïnvloed. ACM gaat er hierbij vanuit dat het deel van het q-bedrag van Enexis dat toewijsbaar is aan het FNOP-gebied, naar Liander mee verschuift bij de ruilverkaveling. Ter vereenvoudiging van de berekeningswijze neemt ACM bovendien aan dat de kwaliteit van het FNOP-gebied gelijk is aan de gemiddeld gemeten kwaliteit van Enexis. De gemiddeld gewogen (virtuele) q-factor voor Liander komt op -0,17 (in plaats van -0,18 zoals oorspronkelijk vastgesteld) na het berekenen van de effecten van de ruilverkaveling. Het effect hiervan op de Totale Inkomsten van Liander is opgenomen in de berekening van de correctie in verband met de ruilverkaveling van het FNOP-gebied. Voor Enexis is er geen effect van de ruilverkaveling op de q-factor.
63. Tot slot dient het bedrag van de vergoeding voor de inkoopkosten transport te worden vastgesteld. De reden hiervoor is dat deze vergoeding onderdeel vormt van een toekomstige nacalculatie. ACM legt de bedrage daarom expliciet vast in het rekenmodel van de Totale Inkomsten 2016.

Besluit

5.6 Vaststelling Totale Inkomsten 2016 inclusief correcties

64. ACM stelt de Totale Inkomsten voor het jaar 2016 inclusief correcties voor Liander vast op EUR 1.008.785.769. Voor de berekening van de Totale Inkomsten inclusief deze correcties verwijst ACM naar Bijlage 1 van het onderhavige besluit. ACM beoordeelt het tarievenvoorstel van Liander op basis van deze Totale Inkomsten 2016 inclusief correcties.

5.7 Vaststelling gewijzigde rekenvolumina

65. ACM heeft besloten in dit tarievenbesluit de rekenvolumina van Liander gewijzigd vast te stellen in verband met de overdracht van het beheer van het elektriciteitsnet van Enexis in het FNOP-gebied naar Liander. De redenen om over te gaan tot het gewijzigd vaststellen van de rekenvolumina zijn als volgt. Ten eerste is sprake van een behoorlijk grote impact van de ruilverkaveling op de totale volumes van zowel Enexis als Liander. ACM heeft overwogen dat het financiële effect van de ruilverkaveling het best tot uiting komt in de tarieven wanneer zowel de inkomsten als de rekenvolumina zo precies mogelijk worden vastgesteld voor de nieuwe situatie na de overdracht. De tweede reden voor de gewijzigde vaststelling van de rekenvolumina is dat de ruilverkaveling een permanente situatie betreft. ACM kiest ervoor de situatie met ingang van 1 januari 2016 te laten aansluiten bij de werkelijke (reken)volumes van Enexis en Liander, omdat dit het beste recht doet aan de gewijzigde indeling van de netten.
66. Voor de wijziging van de rekenvolumina maakt ACM gebruik van de bevoegdheid in artikel 41a, tweede lid, van de E-wet. De wijziging van de volumes wordt gebaseerd op de gegevens die ACM van Enexis en Liander ontvangen heeft en die ACM heeft toegelicht in randnummer 56. De gewijzigde rekenvolumina voor Liander zijn opgenomen in Bijlage 3.

6. Beoordeling tarieven

67. ACM heeft op 18 september 2015 het tarievenvoorstel van Liander ontvangen. ACM beoordeelt het ontvangen tarievenvoorstel aan de hand van artikel 41b, eerste lid, van de E-wet. Daartoe toetst ACM het tarievenvoorstel onder meer aan de richtlijnen voor het tarievenvoorstel die ACM bij het verzoek aan de netbeheerders om een voorstel in te dienen heeft meegedeeld. Deze richtlijnen zien toe op de ontwikkeling van de Totale Inkomsten en de individuele tarieven voor iedere netbeheerder. Eveneens toetst ACM de tarievenvoorstellen aan de Tarievencode Elektriciteit.
68. ACM heeft geen reacties ontvangen op de gepubliceerde tariefvoorstellen.

Besluit

69. ACM heeft de tarievenvoorstellen op de hierna volgende punten getoetst.
70. Vanuit het principe van kostenoriëntatie vereist ACM dat de tariefmutaties die afwijken van de gemiddeld verwachte tariefmutatie, door de netbeheerder onderbouwd worden. Deze gemiddeld verwachte tariefmutatie, die per groep van tariefcategorieën kan verschillen, wordt gebaseerd op de toepassing van de x-factor, q-factor en de cumulatieve effecten van correcties op de tarieven van 2016. Uit de kostenonderbouwing moet blijken dat een afwijking van de verwachte tariefmutatie noodzakelijk is om specifiek voor de betreffende afnamecategorie tot een meer kostengeoriënteerd tarief te komen. ACM verzoekt in ieder geval om een kostenonderbouwing bij afwijkingen van meer dan vier procentpunt (positief of negatief) ten opzichte van de verwachte tariefmutatie.
71. In de tweede plaats heeft ACM de voorstellen beoordeeld op de door de netbeheerders voorgestelde deelmarktgrenzen. ACM toetst of de deelmarktgrenzen voor zowel de transporttarieven als de aansluittarieven in overeenstemming zijn met de TarievenCode Elektriciteit.
72. Met inachtneming van voornoemd toetsingskader heeft ACM de individuele voorstellen getoetst.
73. ACM gaat bij de vaststelling van de tarieven uit van de rechtmatigheid van het methodebesluit en het (gewijzigde) x-factorbesluit. Dat deze besluiten nog niet onherroepelijk zijn, doet daar niet aan af. Artikel 6:16 van de Algemene wet bestuursrecht bepaalt dat de werking van een besluit niet wordt geschorst door het maken van bezwaar of het instellen van beroep. Daarom gaat ACM uit van de rechtsgeldigheid en de rechtmatigheid van het genoemde methodebesluit en x-factorbesluit.

Beoordeling voorstel Liander

74. ACM constateert bij de beoordeling van het tarievenvoorstel van Liander van 18 september 2015 het volgende.
75. Het voorstel is in overeenstemming met het bovengenoemde beoordelingskader en voldoet aan alle in artikel 41b, eerste lid, van de E-wet genoemde eisen.

Conclusie

76. ACM oordeelt op grond van voorgaande randnummers dat het door Liander op 18 september 2015 ingediende tarievenvoorstel voldoet aan alle in artikel 41b, eerste lid, van de E-wet genoemde eisen.

Besluit

7. Dictum

77. Op grond van artikel 41c, eerste en tweede lid, van de Elektriciteitswet 1998 stelt de Autoriteit Consument en Markt de transport- en aansluittarieven voor het jaar 2016, die Liander ten hoogste in rekening mag brengen, vast overeenkomstig Bijlage 2.
78. Op grond van artikel 41a, tweede lid, van de Elektriciteitswet 1998 stelt de Autoriteit Consument en Markt de rekenvolumina van Liander N.V. gewijzigd vast overeenkomstig Bijlage 3
79. Bij het vaststellen van de transport- en aansluittarieven en rekenvolumina heeft de Autoriteit Consument en Markt gebruik gemaakt van de door Liander N.V. gehanteerde deelmarktgrenzen. In Bijlage 2 van dit besluit zijn de deelmarktgrenzen voor Liander N.V. weergegeven.
80. Van dit besluit zal de Autoriteit Consument en Markt mededeling doen in de Staatscourant. Voorts zal zij dit besluit publiceren op haar website (www.acm.nl) en ter inzage leggen ten kantore van de Autoriteit Consument en Markt. Daarnaast is iedere netbeheerder verplicht om een exemplaar van de voor hem geldende tarieven voor een ieder ter inzage te leggen in al zijn vestigingen.
81. Dit besluit treedt in werking op 1 januari 2016.

Den Haag,

Datum: 2 december 2015

Autoriteit Consument en Markt,
namens deze:

w.g.

drs. F.E. Koel
Teammanager Directie Energie

Tegen dit besluit kan degene, wiens belang rechtstreeks bij dit besluit is betrokken, binnen zes weken na de dag van bekendmaking van dit besluit een gemotiveerd bezwaarschrift indienen bij de Autoriteit Consument en Markt, Directie Juridische Zaken, Postbus 16326, 2500 BH, Den Haag. In dit bezwaarschrift kan een belanghebbende op basis van artikel 7:1a, eerste lid, van de Algemene wet bestuursrecht, de Autoriteit Consument en Markt verzoeken in te stemmen met rechtstreeks beroep bij de administratieve rechter.

23/26

Besluit

Bijlage 1: Overzicht Totale Inkomsten en correcties 2016

Ti-berekening 2016	COGAS	DNWB	ENDINET	ENEXIS	LIANDER	REINDO	STEDIN	WESTLAND
Totale inkomsten exclusief correcties								
Begininkomsten (na aanpassing naar efficiënte kosten 2013)	16.251.532	70.834.135	32.965.085	903.546.017	971.176.421	11.090.234	667.070.703	47.410.025
Gemiddelde inkoopkosten transport in efficiënte-niveau 2013	3.313.999	9.411.091	7.076.465	146.052.066	122.472.726	2.064.672	83.752.059	7.289.907
Begininkomsten 2013 (exclusief correcties en inkoopkosten transport)	12.937.533	61.423.044	25.888.619	757.493.951	848.703.695	9.025.563	583.318.644	40.120.118
X-factor 2014-2016	4,75	4,39	4,93	4,59	4,30	4,82	4,29	4,56
Q-factor 2014-2016	2,09	0,02	0,98	0,04	0,18-	1,25	0,10	0,02
cpi 2014								
cpi 2015								
cpi 2016								
cpi van 2013 naar 2016								
Ti 2014 (exclusief correcties en inkoopkosten transport)	12.955.645	60.458.702	25.590.900	744.237.806	834.445.473	8.956.066	575.210.515	39.422.028
Ti 2015 (exclusief correcties en inkoopkosten transport)	12.740.582	58.421.244	24.835.989	717.817.364	805.406.771	8.725.895	558.861.300	38.026.488
Ti 2016 (exclusief correcties en inkoopkosten transport)	12.503.607	56.335.605	24.053.636	690.899.213	775.767.802	8.484.188	537.983.702	36.604.297
Ingeschatte inkoopkosten transport 2016 bij rekenvolumina 2014-2016	3.468.386	9.849.519	7.406.131	152.856.083	128.178.270	2.160.857	87.653.752	7.629.516
Geschatte extra inkoopkosten transport systeemdienst 2014 (totaal)								
Geschat aandeel RNB's in volumes transportdienst van TenneT	0,6%	2,6%	1,2%	33,7%	35,4%	0,4%	24,3%	1,8%
Aandeel SO per RNB in totaal van RNB's	595.790	2.624.942	1.234.684	33.774.600	35.550.354	379.164	24.351.957	1.774.726
Geschatte extra inkoopkosten transport voor systeemdienst 2016 (per RNB)								
Ti 2016 (zonder correcties, incl. schatting voor inkoopkosten transport)	16.567.783	68.810.066	32.694.431	877.529.896	939.496.425	11.024.208	649.989.411	46.008.540
Correcties in tarieven 2016								
Lokale Heffingen 2014	389.858-	192.939	-	521.842-	35.177.636	120.135-	1.661.660	17.212
Inkoopkosten Transport 2014	128.360-	1.141.991-	338.079-	3.233.054	6.071.329	122.026	3.026.584	1.041.475
Volumekorting energie-intensieve industrie 2014	-	-	-	440.978	417.200	-	3.283.399	-
Volumeframe door afschaffen dubbel vastrecht DCO	-	83.514	-	-	633.743	-	-	173.475
Bijzonderheid: Ruilverkaveling FNOP TI 2016 (van Enexis naar Liander)	-	-	-	-	-	-	-	-
Bijzonderheid: HS-overdracht Stedin TI 2016	-	-	-	26.815.665-	26.989.436	-	2.002.910-	-
Totaalbedrag Correcties in TI 2016	518.219-	865.538-	338.079-	23.663.475-	69.289.344	1.891	5.968.734	1.232.162
Totale inkomsten 2016 inclusief correcties								
Totale Inkomsten 2016 (incl. correcties)	16.049.564	67.944.528	32.356.351	853.866.421	1.008.785.769	11.026.089	655.958.145	47.240.702
Vergoeding van Inkoopkosten transport in de tarieven van 2016								
Vergoeding inkoopkosten transport in de TI2016	4.064.176	12.474.460	8.640.795	180.626.936	169.776.690	2.540.021	123.701.006	9.404.243
Vastgesteld bij volumenniveau (uitgedrukt in SO van de TD)	15.806.703	62.342.894	31.433.352	812.557.175	897.132.448	9.638.564	613.951.341	35.478.952

24/26

Besluit

Bijlage 2: Tarievenblad en elementen EAV-tarieven

ACM heeft op haar website www.acm.nl een Excelbestand gepubliceerd met daarin het tarievenblad, dat zowel de maximumtarieven als de rekenvolumina bevat, een overzicht van de deelmarktgrenzen en een afzonderlijk tabblad met de elementen van de EAV-tarieven. Dit bestand is gepubliceerd als bijlage bij dit tarievenbesluit en is vindbaar op de publicatiepagina van het tarievenbesluit op www.acm.nl.

Besluit

Bijlage 3: Vaststelling gewijzigde rekenvolumina

ACM heeft op haar website www.acm.nl een excelbestand gepubliceerd met daarin opgenomen de volumewijzigingen van Liander als gevolg van de ruilverkaveling. Dit bestand is gepubliceerd als bijlage bij dit tarievenbesluit en is vindbaar op de publicatiepagina van het tarievenbesluit op www.acm.nl.